

Kolihét a Móránban

• Munkatársunktól

A Móra-kollégium mindig is híres volt programjairól. Írói-költői estek, filmklub, sportversenyek gondoskodnak arról, hogy lakói ne unatkozzanak. Néhány éve pedig kialakult a szakkollégiumi rendszer, melynek keretében országos hírvé szakemberek tartanak előadásokat irodalomról, filozófiáról, gazdaságról vagy éppen politikáról.

Mindezek mellett a kollégium legnagyobb rendezvénye áprilisban a Morgilla lesz. Az immár hagyományos kollégiumi héten lesz minden, ami egy egyetemi bulitól elvárható: vetélkedő, koncert, sport- és akadályverseny, színelőadás és buli. Neves támogatók is segítik a rendezvényt. A nevezés már elkezdődött, a lelkesedés óriási, a többi már csak a szervezőkön múlik...

Diplomáciai képzés

• Budapest (MTI)

Főiskolai és egyetemi hallgatók számára szervezett diplomáciai képzést a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK) és a Veszprémi Egyetem külügyi bizottsága – mondta el Fehér Zoltán, a HÖÖK elnökségi tagja. A budapesti programokon mintegy hetven – elsősorban jogász és politológus hallgató – vett részt. A háromnapos „hiánypótló” képzés keretében minden állami vezető, politikusok és szakemberek tartottak előadásokat Magyarországon integrációs felkészüléséről, a Külügyminisztérium és az Országgyűlés Külügyi Bizottságának munkájáról, valamint a hazai diplomáciai képzésről.

Pokorni a felsőoktatásról

• Debrecen (MTI)

Pokorni Zoltán szerint minden magyar fiatalnak joga van arra, hogy egy teljes értékű diplomát megszerezhesen ingyen. Az Országgyűlés oktatási bizottságának alelnöke ezt a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen mondta, a Teleki Pál Baráti Kör oktatási fórumán. A politikus úgy vélekedett, hogy teljesen nem lehet tandíjmentes a felsőoktatás, vagyis az egy ingyenes diploma megszerzését időben korlátozni kell, s amennyiben a tanulmányok túlnyúlnak az oktatási időszakra, akkor azért már fizetnie kell a hallgatóknak. A Fidesz frakcióvezetője leszögezte, hogy a jelenleginél is több fiatalnak kell lehetőséget nyújtani a felsőfokú tanulmányokra. A felsőoktatásnak a tömegesítés mellett a minőséget is védenie kell – állapította meg. Pokorni Zoltán úgy vélte, a tandíjmentesség semmiképpen nem lehet piaci kamatozású, az állami költségvetésnek áldoznia kell erre a célra. A Fidesz politikusa a fórum előtt az egyetemi integrációról a sajtó képviselőinek kifejtette: annak nem úgy kell megvalósulnia, hogy egy-egy egyetem alá besöprik a kis főiskolákat, hanem minden ilyen lépésnek érdemi javulást kell eredményeznie az oktatás színvonalában.

• Negyvenéves a szegedi gyógyszerészkar Ahol a kutatást is oktatják

Dr. Bernáth Gábor: inkább a külföldi gyógyszergyárak érdeklődnek a munkánk iránt. (Fotó: Miskolczi Róbert)

Negyvenedik születésnapját ünnepli az idén a szegedi gyógyszerész tudományi kar. Az évforduló tiszteletére bemutatjuk e negyven év szereplőit. Ezúttal dr. Bernáth Gábor professzorral, a Gyógyszerkémiai Intézet Széchenyi- és Szent-Györgyi-díjas vezetőjével beszélgettünk.

– Az intézet eredeti neve Gyógyszerészeti Vegytani Intézet volt. Főképp a gyógyszerkémiai tanítunk gyógyszerészeknek, 1995-ben az egység nevét kérésünkre Gyógyszerkémiai Intézetre változtatták. Két éve az analitika oktatására – mely addig a mi feladataink közé tartozott – és az ahhoz kapcsolódó kutatásra új egységet hoztak létre a karon, a Gyógyszeranalitikai Intézetet. Oktatásban a gyógyszerkémia és a gyógyszerkutatás alapjaira, a tudományos munkában a korábban is fő profilunknak számító telített heterociklusos vegyületekre, gyógyszerészeti szintézisre és szerkezet-vizsgálatra koncentrálnak. Előbbiek szorosan összefüggnek, hiszen az új vegyületek szintézisre és új szintézismódszerek kidolgozásakor a képződött vegyületek – esetünkben főként telített heterociklusos – szerkezetét is meg kell határozni. Az intézet tudományos teljesítménye kimagasló. Az intézetben három professzor dolgozik, mindhárman a kémia tudomány doktorai vagyunk. Stájer Géza professzor az elmúlt hat évben a kar dékánja volt, Fülöp Ferenc professzor egy

évig megbízott vezetőként az új Gyógyszeranalitikai Intézet szervezését is ellátta. 1984-1997 között az intézet összesített impaktfaktora 433,577 volt.

• Mi tartozik a gyógyszerész kémia tárgykörébe?

– A gyógyszerek kémiai jellemzése, térszerkezete, előállítása, hatása, biotranszformációja. A hatás azért része a gyógyszerkémia stúdiumának, mert a gyógyszerket hatástani csoportok szerint oktatjuk. A biotranszformációval, vagyis a gyógyszerek élő szervezetben belüli átalakulásával azért kell foglalkoznunk, mert sokszor nem az eredeti gyógyszer, hanem annak biotranszformációs terméke hat.

• Hogyan kapcsolódik össze az intézetben az oktatás és a kutatás?

– A kémia tanítása mellett az oktatásban és a tudományos tevékenységben is kiemelt helyet kap a gyógyszerkutatás. Kezdetben fogva arra törekedtünk, hogy ne csak a közfoglalmi gyógyszerészeti munkára készítsük fel a hallgatóinkat, hanem a gyógyszerkutatásra is. Erre az alaptananyagban a *Bevezetés a kémiai gyógyszerkutatásba* című főiskolai, ezen kívül a *Gyógyszerkutatás* című speciálkollégium, valamint a SZOTE-n az elsők között elindult *Bioaktív vegyületek kémiaja* című doktori program ad lehetőséget.

• A kutatáson belül melyek a legfontosabb területek?

– Fő kutatási témánk a telített heterociklusos vegyületek szintézise. Ezek olyan

szénvegyületek, amelyek gyűrűjében a széneken kívül más atom is található: nitrogén, oxigén vagy kén. A gyógyszerek többsége ilyen, heterociklusos vegyület. Ebben a kutatási témában főként nemzetközi folyóiratokban már több mint 260 tudományos közleményünk jelent meg.

– Az intézet korábban több magyar gyógyszergyárral működött együtt. Mi történt a tulajdonosváltások után?

– A magyar gyógyszergyártás privatizációja előtt elsősorban a Chinoinal, a Richter Gedeon Részvénytársasággal és az Egis-szel volt többéves szerződéses együttműködésünk. Sajnos, a tulajdonosváltás után kapcsolataink leépültek, a gyárak inkább a saját, „házon belüli” kutatást próbálják erősíteni. Érdekes módon az utóbbi években inkább külföldi gyógyszergyárak érdeklődnek a munkánk iránt. A finn Orion gyárral, a belga Janssen Research Foundationnel és az Across Chemicalal alakítottunk ki igen jelentős kutatási együttműködést.

• Tudják biztosítani a kutatóutánpótlást, vagy a gazdaság „elszívja” az egyetemi szürkeállományt?

– A gyógyszerészeti pálya felértékelődésével és jövedelmezővé válásával a gyógyszerészet, mint magánvállalkozás vonzó perspektíva lett a hallgatók előtt. Ugyanakkor a gyógyszergyárak is komoly szívóerőt jelentenek. Ez önmagában nem volna baj, az viszont

sajnálatos, hogy jól képzett szakembereink nem kutatóknak, hanem orvoslátogatóknak, termékismertetővel megbízott munkatársnak mennek el a gyógyszergyárakhoz. Magyarországon ma száznál több külföldi gyógyszergyár akarja eladni termékeit. Az általuk kínált fizetéssel az egyetem még a tudományos fokozattal rendelkezők esetében sem tud lépést tartani. Ezért volt már példa arra is, hogy kandidátus ment el orvoslátogatónak.

• Mennyire elégedett az intézet felszereltségével, műszereivel?

– Döntő változást hozott a pályázati rendszer kibővülése. A FEFA-, OTKA-, OMF-, ETT-, MKM-, valamint a Tempus- és a Phare-pályázatokon évek óta sikeresen veszünk részt. Előbbi pályázatok lehetővé tették olyan nagyműszerek megvásárlását is, amelyeket a központi költségvetésből nem tudtunk volna beszerezni. Az orvosegyetemen belül mi jutottunk először NMR készülékhez (mágneses rezonancia spektográf), melynek ára 70 millió forint. Ezzel a gyógyszerkémia korszerű, eurokonform intézette fejlődött, amely rendelkezik az oktatáshoz és a kutatáshoz szükséges műszerekkel. Tavaly befejeződött az intézet rekonstrukciója is; az utolsó ütem 12 millió forintos beruházás volt. Ennek köszönhetően az eredetileg nem egyetemi célra szánt épület ma már megfelel az oktatás és a kutatás kívánalmainak.

Keczer Gabriella

Hírek a tanárképzésről

• Munkatársunktól

• A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola hallgatói a következő ösztöndíjat április 9-étől vehetik fel a számláikról.

• Azoknak, akiknek meghosszabbították szakdolgozatuk leadásának határidejét, munkájukat április 14-éig kell benyújtaniuk.

• A tanárképző főiskola Köznevelődési Tanszéke idén is megrendezi a Köznevelődési Konferenciát április 21. és 23. között.

• A Hallgatói Önkormányzat pályázatot hirdet HÖÖK-elnöki, valamint pénzügyi, tanulmányi, kulturális és technológiai referensi tisztségre betöltésére. A pályázatoknak tartalmazniuk kell a jelentkező eddigi közéleti tevékenységét és a megpályázott tisztséggel kapcsolatos elképzeléseinek részletes bemutatását. A pályázatok április 17-én 14 óráig kell benyújtani a hallgatói irodában.

Magyar-japán együttműködés

• Debrecen (MTI)

Magyar-japán szakértői értekezletet tartottak Debrecenben. A „Fizika a mai tudományban és technológiában” címmel tartott tanácskozásnak a főváros, majd a Debreceni Akadémiai Bizottság (DAB) adott otthont.

A japán és a magyar tudósok egy hét alatt áttekintették a fizika és alkalmazásainak különböző területeit, s megbeszéltek a két ország fizikusai közötti együttmű-

ködés új lehetőségeit. Ennek keretében a konferencia idején kutatási együttműködési szerződést írtak alá a Magyar Tudományos Akadémia Debreceni Atommagkutató Intézetének és az Osakai Egyetem Atommagkutató Központjának a képviselői.

Az értekezlet japán koordinátora pedig együttműködési javaslatot juttatott el a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem rektorához.

könyvespolc

A madárvonulás atlasza

Az ismeretterjesztő magyar kiadványok között nem könnyű eligazodni és elsősorban kideríteni, melyik alapszik valóban tudományos kutatáson, s melyiket ollóztak össze a szerzők azzal a céllal, hogy a teljesen laikus olvasót elirányítsák a természet világában. A kutyákról, macskákról és lovakról szóló kibogozhatatlan minőségű színes katalógusok között a bögészó olvasó felfedezhet egy színvonalban nem oda tartozó különlegességet is.

A madárvonulás atlaszát a Cser Kiadó adta ki, és csak sajnálhatjuk, hogy már a borítón nem tüntették fel, hogy a könyv nem egyszerű madárkalauz, hanem a világ egyik legnevesebb madártani kutatóhelyének, a brit Smithsonian Intézetnek az angol kiadása alapján készült.

A könyv nem érdemtelennül viseli az atlasz címet. Mindent megtalálhatunk benne, ami tudnivaló lehet; térképeket, naptárakat, különböző tájékoztató adatokat, érdekességeket, amelyek a költöző madarak viselkedéséhez kapcsolódnak. A könyv nem érdemtelennül viseli az atlasz címet. Mindent megtalálhatunk benne, ami tudnivaló lehet; térképeket, naptárakat, különböző tájékoztató adatokat, érdekességeket, amelyek a költöző madarak viselkedéséhez kapcsolódnak. A könyv nem érdemtelennül viseli az atlasz címet. Mindent megtalálhatunk benne, ami tudnivaló lehet; térképeket, naptárakat, különböző tájékoztató adatokat, érdekességeket, amelyek a költöző madarak viselkedéséhez kapcsolódnak.

(A madárvonulás atlasza; Főszerkesztő: Jonathan Elphick; Cser Kiadó)

Panek József

Új nyelvvizsgarendelelet

• Budapest (MTI)

Ma már mind szakmailag, mind szervezeten indokolatlan, hogy csak egyetlen intézményben lehessen állami nyelvvizsgát tenni – áll annak a rendeletnek az indoklásában, amelyet a kabinet nemrég fogadott el az államilag elismert nyelvvizsgáztatás rendjéről.

Az elfogadott kormányrendelet értelmében 2000. december 31-ig két nyelvvizsga rendszer működik majd párhuzamosan. A Rigó utcai Idegen Nyelvi Továbbképző Központ monopóliumhelyzete megszűnik. A vizsgaeljárások megítélését, a nyelvtudás mérési központjainak minősítését az akkreditálásra hivatott független testület határozza meg. A nemzetközi nyelvvizsga

minden természettudományos észérvt az áttámasztaná alá, hogy a kiváló okok megszűntével ezek az állatok ismét egy helyben maradjanak. Az atlasz igazi érdekessége, hogy nemcsak bemutat és besorol, hanem magyaráz is, vonulási időről, repülési technikákról, genetikai következményekről, és főleg a tájékozódásról, amely miatt már az ókori hajósok is a tengerészek figyelmébe ajánlották bizonyos madárfajok viselkedését.

Természetesen egy atlasz nem lehet rendszer nélkül, a rendszer pedig földrajzi, vagyis a legkönnyebben érthető. A fehérgólya, legismertebb költözőmadarunk például úgy honosodott meg Közép- és Észak Európában, hogy kényelmes és biztonságos fészkelőhelyet nyújtott neki a kémények és tetők. Azt is megtudjuk erről a mítikus „magyar” madárról, hogy ma is aktuális a török hódoltság korabeli mondóka, miszerint „magyar gyekék gyógyította, török gyerek vágta”, hiszen az iszlám országokban ma is vadásszák a gólyát, amelynek útvonala nem a Földközi-tengeren át, hanem a Közel-Kelet arab vidékein keresztül vezet a Nilus felső folyásához. De nem a gólya az egyetlen ismerős, amelyről hasznos dolgokat lehet a madárvonulás atlaszából megtudni. Természetesen helyet kapnak a ragadozó madarak, a darvak, a hattyúk, fecskék és ludak, valamint vonulási földrészek szerint rendszerbe a többi költöző madárfaj is, mindegyiknél részletezve az evolúciós változások, a földrajzi akadályok hatásait. Ennek az érdekes és tudós kiadványnak helye van az amatőr megfigyelők és a kutató természettudósok polcain egyaránt.